

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 30/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 3 a § i lagen om statsbudgeten

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av 3 a § i lagen om statsbudgeten (RP 152/2004 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Raija Isotalo, finansministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Ilkka Saraviita
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statsbudgeten ändras. Enligt propositionen ska man övergå till ett arrangemang genom vilket aktiebolag som bildats av universiteten enskilt eller tillsammans med andra aktörer kan dra ekonomisk nytta av den forskningsverksamhet och den konstnärliga verksamhet som universitetet bedriver såväl i hemlandet som internationellt, och de inkomster som inflyter av den kommersiella verksamheten kan styras så att de står till universitetens direkta disposition på det sätt som bestäms närmare i statsbudgeten. Arrangemanget förut-

sätter att de bestämmelser som gäller nettobudgetering i lagen om statsbudgeten ändras.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2005.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen.

I motiven till lagstiftningsordningen granskas bestämmelserna i skenet av 84 § 1 mom. i grundlagen. Enligt propositionen kan lagförslaget behandlas i normal lagstiftningsordning. Regeringen anser det ändå önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande begärs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I statsbudgeten tas enligt 84 § 1 mom. i grundlagen in uppskattningar av de årliga inkomsterna och anslag för de årliga utgifterna (bruttobud-

tering). Men genom lag kan bestämmas att budgeten får innehålla inkomstposter eller anslag som motsvarar skillnaden mellan inkomster och

utgifter vilka står i direkt samband med varandra (nettobudgetering).

Inkomsterna av och utgifterna för universitetens verksamhet har enligt utskottet ett sådant samband med varandra som avses i grundlagen. Detta framgår även av propositionsmotiven. Ett motsvarande samband finns mellan inkomster av förvaltning samt försäljning av aktier i universitetsbolag och utgifter för bildande av universitetsbolag, aktieteckning och andra ägararrangemang. Ett nettobudgeteringsförfarande är positivt med tanke på universitetens verksamhetsmöjligheter. Förslaget kan därför anses stöda universitetens självstyrelse, som tryggas i 123 § 1 mom. i grundlagen, samt vetenskapens, konsens och den högsta utbildningens frihet på det sätt som avses i 16 § 3 mom. i grundlagen. Förslaget ligger i linje med grundlagen.

Nettobudgeteringen sker med stöd av 3 a § 1 mom. 7 punkten i förslaget "enligt vad som bestäms särskilt i budgeten". Formuleringen är överflödigt eftersom beslut om nettobudgetering alltid fattas separat, vilket framgår av momen-

tets inledande stycke ("Av följande inkomster och utgifter kan i statsbudgeten tas in...").

Utskottet har tagit fasta på att på universitetsbolag tillämpas lagen om utövande av statens delägar rätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet. Utskottet framhåller att man inom statsrådet har anledning att överväga om det med hänsyn till universitetens självstyrelse och deras särskilda natur är ändamålsenligt att tillämpa den nämnda allmänna lagen på universitetsbolag. Vidare påpekar utskottet att den självstyrelse som universiteten enligt 123 § i grundlagen åtnjuter begränsar statsrådets — i detta fall undervisningsministeriets — behörighet att styra och övervaka den verksamhet som universiteten bedriver i bolagsform.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anför

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 26 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Arja Alho /sd
medl. Leena Harkimo /saml
Irina Krohn /gröna
Miapetra Kumpula /sd
Outi Ojala /vänst

Reino Ojala /sd
Klaus Pentti /cent
Arto Satonen /saml
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.